

УДК 378.4(477.54)

А.В. КІПЕНСЬКИЙ, канд. техн. наук, проф., НТУ «ХП», Харків
М.П. ГОРБУНОВ, канд. економ. наук, доц., НТУ «ХП», Харків
О.В. ПРОХОРЕНКО, ст. викладач, НТУ «ХП», Харків

**ФАКУЛЬТЕТ ІНТЕГРАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ:
ВЧОРА, СЬОГОДНІ, ЗАВТРА
(до 15-річчя з дня заснування)**

В 90-ті роки ХХ ст. Україна переживала відповідальний і складний етап становлення суверенної і незалежної держави. Нові економічні умови переходу до ринкової моделі господарювання вимагали інноваційних підходів і до підготовки фахівців високої кваліфікації, спроможних однаково успішно орієнтуватись у різноманітних сферах знань. Ідея, яка була запропонована, передбачала поєднання двох важливих для держави напрямків підготовки спеціалістів з вищою освітою – економічною та юридичною. Майже 15-річний термін підтвердив правильність вибору. Інтегральна освіта отримала високу оцінку і у роботодавців, і у самих випускників факультету, а також визнана та впроваджується країнами Європи та США.

В 90-е годы ХХ в. Украина переживала ответственный и сложный этап становления как суверенного и независимого государства. Новые экономические условия перехода к рыночной модели хозяйствования требовали инновационных подходов в подготовке специалистов высокой квалификации, способных одинаково успешно ориентироваться в различных сферах знаний. Предложенная идея предполагала объединение двух важных для государства направлений подготовки специалистов с высшим образованием – экономического и юридического. Почти 15-ти летний срок подтвердил правильность выбора. Интегральное образование получило высокую оценку и у работодателей и у самих выпускников факультета, а также признано и внедряется государствами Европы и США.

Зміни на ринку праці України вимагають підготовки фахівців, що розуміються на широкому колі господарської, виробничої, дослідницької та наукової діяльності, тому все більше молодих людей намагаються одержати, крім базової, другу вищу освіту, чи розширити коло своїх знань з різноманітних навчальних дисциплін. Майже всі навчальні заклади України створюють систему другої вищої освіти. Це відповідає й принципам Болонського процесу – life long learning, або навчання та підвищення кваліфікації протягом всього життя.

На розвиток ідеї інтегральної освіти працює й Факультет інтегральної підготовки (ФІП), який став правонаступником Економіко-правового факультету і наступного року буде відзначати своє 15-річчя.

Розпочинає свою історію Економіко-правовий факультет з другої половини 90-х років, коли Україна переживала відповідальний і складний етап становлення як суверенної та незалежної держави. Нові економічні умови переходу до ринкової моделі господарювання вимагали інноваційних підходів й у підготовці фахівців високої кваліфікації, спроможних однаково успішно орієнтуватись у різних сферах знань. У зв'язку з цим й було надано ідею інтегрального навчання, яке передбачало об'єднання двох важливих для держави напрямків підготовки фахівців з вищою освітою – економічною та юридичною.

Для реалізації цієї ідеї ректори Харківського державного політехнічного університету (сьогодні Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут») та Університету внутрішніх справ (сьогодні Харківський національний університет внутрішніх справ) виступили з ініціативою про створення міжвузівського комплексу, на базі якого студенти могли б отримувати вищу освіту одночасно за двома напрямками – менеджмент та право. Ініціативу було схвалено і підтримано Міністерством освіти України та Міністерством внутрішніх справ України.

У березні 1996 року Харківський державний політехнічний університет та Університет внутрішніх справ підписали угоду про співробітництво, у відповідності до якого було створено спільний міжвузівський комплекс «Економіко-правовий факультет» для інтегральної підготовки студентів за спеціальностями: «Менеджмент організацій» з присвоєнням кваліфікації «економіст-менеджер» та «Правознавство» з присвоєнням кваліфікації «юрист». Улітку цього ж року здійснено перший набір трьох академічних груп студентів денної форми навчання та дві групи заочної форми навчання, які були одночасно зараховані у два ВНЗ – Харківський державний політехнічний університет та Університет внутрішніх справ.

За перші 10 років існування міжвузівського комплексу «Економіко-правовий факультет» було випущено більше трьохсот спеціалістів, унікальність яких полягала в тому, що вони одержали по два державні дипломи, а разом з цим й значно більші можливості професійної реалізації.

Випускники Економіко-правового факультету, що отримали одночасно економічну та юридичну освіту, з успіхом працюють у правоохоронних органах, судах, комерційних банках, в органах місцевого самоврядування, підприємствах різних форм власності та займаються власним бізнесом. Все це підтвердило актуальність і важливість обраного напрямку міжвузівської співпраці. Інтегральна освіта отримала високу оцінку і у роботодавців, і у самих випускників факультету. Така форма навчання визнана і впроваджується вже країнами Європи та США.

Враховуючи значний накопичений досвід з інтегральної підготовки

спеціалістів і подальший розвиток, у 2003 році НТУ «ХПІ» уклав договір про сумісну діяльність з підготовки фахівців з Українською академією банківської справи (УАБС) при Національному банку України (м. Суми). Цим договором передбачалось інтегрування за спеціальностями «Банківська справа» та «Фінанси» з боку УАБС та «Програмне забезпечення автоматизованих систем» та «Філологія (Переклад)» з боку НТУ «ХПІ». Відповідно до договору на факультеті відкриваються два нових відділення – «Відділення фінансів та інформаційних технологій» та «Відділення фінансів і прикладної лінгвістики».

У різні роки на трьох відділеннях факультету одночасно за інтегральними планами навчалось понад 600 студентів. Цьому сприяла створена потужна навчальна матеріально-технічна база на факультеті: комп'ютерні класи, кабінет аудіо- та відеотехніки, читальна зала, бібліотека найновіших видань економічної, юридичної та іншої літератури, періодичних видань з різних спеціальностей. Бібліотечний фонд також регулярно поповнювався методичними матеріалами кафедр обох ВНЗ.

Навчальні плани інтегральної підготовки були розроблені провідними фахівцями НТУ «ХПІ» та ХНУВС. Значний внесок в організацію і розвиток інтегральної освіти, розроблення інтегральних планів, створення та удосконалення міжвузівського комплексу було зроблено ректором НТУ «ХПІ» професором Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИМ та ректором ХНУВС професором О.М.БАНДУРКОЮ, а також керівником навчального комплексу професором Л.М.ІВІНИМ, який очолював його з першого дня заснування і до середини 2008 року. Одночасно із навчанням студентів постійно йшли пошуки шляхів удосконалення навчальних процесів інтегральної освіти, структури навчального комплексу. На різних етапах своєї діяльності навчальний комплекс реорганізовувався у «Економіко-правовий інститут» та у «Економіко-правовий університет», вирішуючи завдання, які ставилися основним замовником на випускників – ринком праці та Міністерством освіти. Головним з цих завдань, над яким успішно працювали адміністрація навчального комплексу, професорсько-викладацький колектив, було виховання професіоналів своєї справи, готових нести відповідальність за долю своєї держави.

Викладання на факультеті проводилось провідними викладачами ХДПУ та УніВС: професором, завідувачем кафедри організації виробництва та управління персоналом ХДПУ Перервою П.Г., професором, завідувачем



Студенти факультету інтегральної підготовки



Практичні заняття в обчислювальному центрі



Вивчення іноземних мов

У факультетській
бібліотеці



Прийняття
військової присяги

кафедри економіки і маркетингу ХДПУ
завідувачем кафедри філософії УніВС

Яковлевим А.І., професором,
Тяглом О.В., професорами

Погореловим М.І. (декан факультету з 1999 по 2003 рік), Гаврисем О.М., Єрмолівським М.А., Коломійцем Ю.М., Кукліним В.М., Андрєєвою Т.Є., Успенком В.І., Кройтором В.А., доцентами Яновичем Ю.П., Проневичем О.С., Зайцевим Ю.І., Кривцун Л.А., Райко В.Ф., Гавриленком О.А., Скотніковою Л.П., Серьогіним В.О., Левковим В.М., Фоміним Г.Ф. та іншими, чийі імена ще довго пам'ятатимуть студенти Економіко-правового факультету.

Одночасно із навчанням за «мирними» спеціальностями студенти факультету одержували і військову підготовку та військове звання «лейтенант». Уперше для військової кафедри студентка економіко-правового факультету Дерев'янка Олена пройшла повний курс військової підготовки й одержала звання «лейтенант». Військова підготовка студентів факультету ще більше розширювала можливості працевлаштування та застосування отриманих знань за двома спеціальностями після закінчення навчання.

З метою розширення напрямків підготовки фахівців за двома спеціальностями і залучення до співпраці інших ВНЗ у листопаді 2007 року Економіко-правовий факультет було реорганізовано у факультет інтегральної підготовки. З 10 липня 2008 року деканом факультету інтегральної підготовки призначено професора Кіпенського А.В.

Відповідно до наказу університету № 234-І від 27.05.2009 р. до складу факультету інтегральної підготовки введено кафедри: Права (завідувачка – професор Перевалова Л.В.), Філософії (завідувач – доцент Бардін О.М.), Етики, естетики та історії культури (завідувачка – доцент Петутіна О.О.). У зв'язку із новими завданнями, які постали перед факультетом, на факультеті проведено структурні зміни. Створено Вчену Раду (вчений секретар – доцент кафедри Етики, естетики та історії культури Вандишева-Ребро Н.В.), обрано профспілкове бюро (голова – доцент кафедри Права Аврамова О.Є.), призначено заступника декана факультету з наукової роботи (доцент кафедри Філософії Годзь Н.Б) та методичної роботи (доцент кафедри Етики, естетики та історії культури Красіков М.М).

На сьогодні факультет інтегральної підготовки здійснює організацію навчання за двома спеціальностями водночас – за денною та заочною формами на трьох відділеннях:

- економіко-правове відділення – спеціальності «Менеджмент організацій» (денна форма) та «Правознавство» (заочна форма);
- інженерно-економічне відділення – спеціальності «Програмне забезпечення автоматизованих систем» (денна форма) та «Менеджмент організацій» або «Облік і аудит» (заочна форма);
- гуманітарно-економічне відділення – спеціальності «Філологія (Переклад)» (денна форма) та «Менеджмент організацій» або «Облік і аудит» (заочна форма).

Випускними кафедрами на ФІП є кафедри Менеджменту (завідувач – професор Соколенко В.А.), Економічного аналізу і обліку (завідувач – професор Тимофієв В.М.), Автоматизованих систем управління (завідувач –

професор Годлевський М.Д.), Ділової іноземної мови (завідувачка – професор Бадан А.А.).

У 2009 році між НТУ «ХПІ» та Національною юридичною академією України ім. Я. Мудрого (НЮА) було укладено договір про спільну підготовку фахівців, за яким передбачено надання юридичної освіти студентам ФПІ НТУ «ХПІ» та економічної освіти – студентам НЮАУ.

У 2009 році на факультеті інтегральної підготовки було розпочато проект щодо надання освітніх послуг для одержання за заочною формою навчання другої вищої освіти економічного напрямку (спеціальності «Менеджмент організацій» «Облік і аудит») студентами другого і старших курсів денного навчання університету, які отримують освіту за технічними або гуманітарними спеціальностями. Для цього був складений та затверджений Вченою Радою Університету навчальний план підготовки бакалавра терміном навчання три роки. За такою програмою у 2009 році було прийнято на 2 курс навчання 26 студентів, у 2010 році – 27 студентів. Викладачі факультету відзначають досить високу якість навчання цих студентів, адже більшість з них є відмінниками за основною спеціальністю. Застосування модульної системи надає можливість цим студентам достроково скласти сесію за основною освітою й успішно підготуватись до сесії за заочною формою.

Цей проект дістав підтримки керівництва Університету, і є всі підстави очікувати його поширення найближчим часом.

Минулого року факультет вперше прийняв студентів за програмою підготовки магістра. Сьогодні на факультеті впроваджено підготовку магістрів за навчальними планами на базі ОПП спеціаліста терміном 1 рік та на базі ОПП бакалавра терміном два роки за денною і заочною формою навчання (спеціальності «Менеджмент організацій» та «Облік і аудит»). За цими планами на факультеті вже навчаються 19 студентів та 32 студенти прийнято на навчання з першого вересня 2010 р. Більшість з них взяли активну участь у конференціях МісгоСAD-2010, «Україна і світ», міжвузівській конференції магістрантів. Перший випуск магістрів на факультеті відбувся у червні цього року. Диплом магістра з відзнакою ректором НТУ «ХПІ» було вручено Данилевич В.І., яка, навчаючись на факультеті, вже отримала чотири дипломи з відзнакою: диплом бакалавра менеджменту і диплом спеціаліста за спеціалізацією «Менеджмент організацій» від НТУ «ХПІ» та диплом бакалавра права та диплом юриста (спеціальність «Правознавство») від ХНУВС. Магістра Данилевич В.І. прийнято на кафедру менеджменту на посаду викладача-стажиста та рекомендовано до вступу в аспірантуру університету.

З 2009 року на ФПІ працюють курси іноземних мов (англійська, німецька, французька), де студенти університету мають можливість підвищити свій мовний рівень, а також отримати необхідні знання для складання вступного іспиту до магістратури.

Студенти факультету не тільки навчаються за двома спеціальностями, але й беруть активну участь у повсякденному житті факультету та

університету. Успішно займаються спортом та художньою самодіяльністю. Беруть участь у наукових та науково-практичних конференціях. Тільки за 2009/2010 навчальний рік студенти факультету успішно виступили та отримали подяки: Колонтаєвська Ксенія – Міжнародна лінгвістична конференція «Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес»; Тютюнник Катерина – перше місце у номінації «Міс стиль» на конкурсі краси серед студентів НТУ «ХП»; Горленко Віктор – перше місце по пауерліфтингу, зі вправи – вижимання штанги лежачи; студенти груп ІІ-28А та ІІ-29А беруть активну участь у роботі театру англійських мініатюр. Студентка першого курсу Будянська Анастасія у цьому році до звання Чемпіона Європи додала звання Чемпіона Світу з боротьби «Кемпо-кабудо» – бойове мистецтво, яке включає вміння самозахисту, роботи зі зброєю, різноманітні види техніки ведення бою та виховання сили волі, витримки та бойового духу.

У 2009 році на факультеті було поновлено діяльність профспілкового бюро студентів факультету. Створено орган студентського самоврядування. Основними напрямками роботи обох цих організацій є захист прав студентів факультету, залучення студентів до активної участі у факультетському та університетському житті, організації та контролю навчального процесу, до спорту і художньої самодіяльності, організації відпочинку студентів і їх оздоровлення. Разом із студентською радою факультету у гуртожитку профспілкове бюро студентів, орган студентського самоврядування контролюють виконання Правил проживання студентами у гуртожитку, санітарний стан у кімнатах студентів, виконання внутрішнього розпорядку.

Співробітники факультету приділяють велику увагу підготовці студентів не тільки на «планових» заняттях, а й на конференціях із різноманітною тематикою, на які запрошуються як студенти факультету інтегральної підготовки, так і студенти інших факультетів університету.

Таким чином, тільки у 2009-2010 навчальному році за участю викладачів кафедр факультету було організовано та проведено 9 наукових конференцій та семінарів:

- Міжнародна науково-методична конференція «Фундаментальна освіта і формування гуманітарно-технічної еліти»;
- V та VI Міжвузівські студентські семінари «Філософська проблема людини та сенс її буття»;
- Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств»;
- Міжнародна науково-практична конференція «Переяславская Рада, ее историческое значение и перспективы развития восточнославянской цивилизации»;
- IV Університетська науково-практична студентська конференція магістрантів НТУ «ХП»;
- Міжнародна науково-теоретична конференція «Україна і світ: формування гуманітарно-технічної еліти та соціальний прогрес»;

- Науково-теоретична конференція аспірантів «Актуальні проблеми сучасної філософії»;
- XVIII Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я».

В лютому-березні 2010 року кафедра Права провела I тур Всеукраїнської студентської олімпіади з правових дисциплін. В якому прийняли участь 164 учасника – студенти різних факультетів.

Просвітня робота викладачів кафедр не обмежується тільки стінами університету: доцент кафедри Права Кузьменко О.В. узяв активну участь у підготовці та проведенні VII Всеукраїнського турніру юних правознавців (жовтень 2009 р.), обласної олімпіади старшокласників з основ правознавства (лютий 2010 р.); виконував обов'язки голови журі обласного конкурсу «Вчитель року з правознавства»; проводив методичний семінар за участю вчителів Московського району м. Харкова; ст. викладач кафедри Права Гаряєва Г.М. провела цикл лекцій «Світ без сирітства» для слухачів Департаменту з гуманітарних питань Харківської міської ради (листопад 2009 р.). Багато уваги приділяється науково-дослідницькій роботі. Наприклад, для кафедри Етики, естетики та історії культури одним із напрямків дослідження є тематика, яка традиційно пов'язана з проблемами професійної орієнтації студентів, впровадженню нових інформаційних технологій, інновацій у сфері освіти. Відповідно до цієї тематики проведено соціологічні дослідження «Абітурієнт НТУ «ХПІ» – 2009», «Студент-2009». Результати опубліковані в наукових виданнях та університетській газеті «Політехнік». Соціологи кафедри підготували матеріали для проведення «круглих столів» з питань студентського самоврядування, професійного становлення спеціаліста, випускника НТУ «ХПІ». Матеріали соціологічних досліджень подано в ректорат та до комісії з профорієнтації Методичної ради університету.

Слід відзначити, що плідна науково-дослідна робота викладачів кафедр завершується підготовкою та захистом кандидатських або докторських дисертацій. І в цьому навчальному році доцент кафедри філософії Дольська О.О. і доцент кафедри етики, естетики та історії культури Голозубов О.В. захистили докторські дисертації. На черзі захист ще декількох дисертацій кандидатів і докторів наук викладачами кафедр факультету.

Не зупиняючись на досягнутому, адміністрація факультету та кафедр, що входять до нього, продовжують працювати над пошуком нових форм, методик, напрямків унікального поєднання спеціальностей за інтегральною схемою навчання, які б відповідали спрямованості факультету та попиту конкурентного ринку праці ринкової економіки України. Вважаємо, що окрім вже напрацьованого поєднання напрямів підготовки фахівців НТУ«ХПІ» та НЮАУ, роботодавців і студентів повинно зацікавити поєднання напрямів: «право», «менеджмент», «облік і аудит» з напрямками: «комп'ютерні науки», «телекомунікації», «філологія» у різних сполученнях, і не тільки в цих ВНЗ, а й в інших ВНЗ Харкова, України, а можливо і інших держав.

Список літератури: 1. *Прохоренко О.В.* «Потрібна друга вища освіта? Тоді Вам до нас!» // Політехнік, 15 жовтня 2008 р. – № 18-19. 2. *Кіпенський А.В., Прохоренко О.В.* Новий підхід до інтегральної освіти // Тези доп. Міжнародної науково-методичної конференції «Фундаментальна освіта і формування гуманітарно-технічної еліти», 7-10 жовтня 2009 р. – Харків: НТУ «ХПІ», 2009. – С. 28-29. 3. *Кіпенський А.В.* Якщо потрібна друга вища освіта, тоді це дійсно до нас! // Політехнік, 15 січня 2010 р. – № 1-2. 4. *Галаур С.* На часі міжвузівські комплекси // Урядовий кур'єр, 17 лютого 2001 р. – № 31. 5. *Терещенко А.* Два в одному: перспектива українського образования // Новый хозяин, 16 февраля 2001 г. – № 2.

Надійшла до редколегії 1.09.2010.